

ԲՈՒՀԻ ՀԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2022

ՀԱՅՈՑ
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 2

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

1 Ե՞րբ է Հայաստանում սկսվել հելլենիզմի դարաշրջանը.

- 1) Ք. ա. III դարից
- 2) Ք. ա. II դարից
- 3) Ք. ա. V դարից
- 4) Ք. ա. I դարից

2 Ո՞ր թվականներն են ընդգրկում երկրորդ հնգամյակի տարիները.

- 1) 1928–1932 թթ.
- 2) 1934–1938 թթ.
- 3) 1933–1937 թթ.
- 4) 1935–1939 թթ.

3 Հայաստանի Գերագույն խորհուրդը «Հոչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պատմական փաստաթուղթն ընդունել է՝

- 1) 1990 թ. մայիսի 20–ին
- 2) 1990 թ. օգոստոսի 23–ին
- 3) 1991 թ. սեպտեմբերի 21–ին
- 4) 1991 թ. հոկտեմբերի 16–ին

4 Ե՞րբ է Տրդատ I–ը ավաններին վտարել Հայաստանից.

- 1) 70 թ.
- 2) 72 թ.
- 3) 76 թ.
- 4) 82 թ.

5 Ե՞րբ է կառուցվել Ս. Հռիփսիմե եկեղեցին.

- 1) 631 թ.
- 2) 614 թ.
- 3) 615 թ.
- 4) 618 թ.

6 Տաշիր–Չորագետի (Լոռի) թագավոր Դավիթ Անհողինը ե՞րբ է ապստամբել Գագիկ I–ի դեմ.

- 1) 990 թ.
- 2) 998 թ.
- 3) 1000 թ.
- 4) 1001 թ.

7) Ե՞րբ է Թորոս II-ը վերականգնել Ռուբինյան իշխանությունը.

- 1) 1149 թ.
- 2) 1145 թ.
- 3) 1151 թ.
- 4) 1152 թ.

8) Ե՞րբ է հրապարակվել ՀՅԴ հռչակագիրը.

- 1) 1890 թ.
- 2) 1893 թ.
- 3) 1894 թ.
- 4) 1892 թ.

9) Որքա՞ն էր հայկական բանակի մարտական ուժը 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ.

- 1) 15 000
- 2) 25 000
- 3) 20 000
- 4) 40 000

10) Միջազգային ո՞ր կազմակերպությանն է անդամակցել ՀՀ-ն 1991 թ. դեկտեմբերի 21-ին.

- 1) Եվրախորհուրդ
- 2) ԱՊՀ
- 3) Եվրամիություն
- 4) ՄԱԿ

11) Որքա՞ն է Արաքս գետի երկարությունը.

- 1) մոտ 345 կմ
- 2) մոտ 400 կմ
- 3) մոտ 1000 կմ
- 4) մոտ 500 կմ

12) Ո՞վ էր Արատտայի հովանավոր աստվածը.

- 1) Հայ(ա)
- 2) Արամազդ
- 3) Հայկ
- 4) Արամ

13 Ո՞ր քաղաքի մոտ է հիմնվել Նոր Ջուղա բնակավայրը.

- 1) Թավրիզ
- 2) Թեհրան
- 3) Արդեբիլ
- 4) Սպահան

14 Ո՞ւմ նախագծով է կառուցվել Անիի Մայր տաճարը.

- 1) Տրդատի
- 2) Մոմիկի
- 3) Պողոսի
- 4) Մանվելի

15 Ո՞ւմ անվան հետ է կապված հեռավորության վրա գունավոր պատկեր հաղորդելու առաջին փորձի կատարումը.

- 1) Տիգրան Լևոնյանի
- 2) Արտեմ Ալիխանյանի
- 3) Խորեն Սինանյանի
- 4) Հովհաննես Ադամյանի

16 Ո՞վ է գլխավորել Բաքվի հայերի ինքնապաշտպանությունը հայ-թաթարական ընդհարումների ժամանակ.

- 1) Նիկոլ Դումանը
- 2) Վարդանը
- 3) Փարամազը
- 4) Արմեն Գարոն

17 Ո՞ւմ դեմ կատարած արշավանքից էր վերադարձել հայոց արքան.

«Հայոց թագավորը վերադարձավ մեծ հաղթությամբ, շատ ավարով ու ցնձալից ուրախությամբ. նա վերադարձավ Հայաստան՝ Այրարատ գավառը՝ Վաղարշապատ քաղաքը. եկավ մեծ ուրախությամբ, բարի անունով ու շատ ավարով»:

- 1) Հոռմեական կայսրության
- 2) Կապադովկիայի
- 3) Պարսկաստանի
- 4) Կովկասի լեռնականների

18 Պատմական ո՞ր փաստաթղթից է մեջբերված հատվածը.
«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան–բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն».

- 1) Սևրի պայմանագիր
- 2) Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ
- 3) Հայաստանի անկախության հռչակագիր
- 4) ՀՀ Սահմանադրություն

19 Հողատիրության ինչպիսի՞ ձև էր պարզակականքը.

- 1) պայմանական հողատիրություն
- 2) ժառանգական մասնավոր հողատիրություն
- 3) առուվաճառքի ենթակա մասնավոր հողատիրություն
- 4) եկեղեցապատկան–վանքապատկան հողատիրություն

20 Ծուշիի 1992 թ. ազատագրման գործողությունը ստացել է «.....» անվանումը.

- 1) Օղակ (Կոլցո)
- 2) Հարսանյաց հանդես
- 3) Հարսանիք լեռներում
- 4) Աղեղ

21 Ի՞նչ հետևանք ունեցավ Կիլիկյան Հայաստանում ունիթորների և հակաունիթորների պայքարը.

- 1) Ամրապնդեց թագավորական իշխանությունը:
- 2) Նախադրյալներ ստեղծեց առաջադիմական ուժերի հաղթանակի համար:
- 3) Ամրապնդեց երկրում հոգևորականության դիրքերը:
- 4) Խախտեց Կիլիկիայի հասարակության միասնությունը և թուլացրեց երկիրը:

22 Ռուս–թուրքական 1914 թ. համաձայնագիրը չիրագործվեց, որովհետև՝

- 1) Եվրոպական երկրները չուղարկեցին իրենց ներկայացուցիչներին Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներն սկսելու համար
- 2) քրդական համիդիե ջոկատները հարձակվեցին քրիստոնյա կառավարչի վրա և սպանեցին նրան
- 3) օգտվելով Առաջին աշխարհամարտն սկսելու առիթից՝ Թուրքիան չեղյալ համարեց բարենորոգումների ծրագիրը
- 4) Ռուսաստանը Արևմտյան Հայաստանը բնակեցրեց կազակներով

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Մոսկվայի պայմանագրի ստորագրումից հետո թուրքական զորքերի հեռանալն Ալեքսանդրապոլից
- բ. Հայիեղկոմի դեկրետը Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին համաներում շնորհելու մասին
- գ. Ինքնավար Սյունիքի հռչակվելը Լեռնահայաստան
- դ. Հայիեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի
- ե. Փետրվարյան ապստամբության ժամանակ Կարմիր բանակի զորքերի կողմից Երևան մտնելը

- 1) ե, բ, ա, դ, գ
- 2) ե, ա, բ, գ, դ
- 3) ե, ա, գ, դ, բ
- 4) ա, ե, գ, բ, դ

24

Վանի թագավորության արքաների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- | | |
|----------------|---------------|
| ա. Արգիշտի I | դ. Մենուա |
| բ. Սարդուրի II | ե. Ռուսա I |
| գ. Ռուսա II | զ. Սարդուրի I |

- 1) դ, գ, ա, ե, բ, գ
- 2) գ, դ, ա, բ, ե, գ
- 3) գ, ա, դ, բ, գ, ե
- 4) դ, գ, բ, ա, ե, գ

25

Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ձևավորված հայ կամավորական ջոկատների հիմնադրման վայրերը համապատասխանեցնել ջոկատներին.

- | | |
|-------------|--------------|
| 1. I ջոկատ | 3. III ջոկատ |
| 2. II ջոկատ | 4. IV ջոկատ |

- | | |
|--------------|------------|
| ա. Կաղզվան | դ. Իգդիր |
| բ. Սարիղամիշ | ե. Սալմաստ |
| գ. Վան | |

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-գ
- 3) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-ե
- 4) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ

26

Հայ արքաների անունները համապատասխանեցնել արքայատոհմերի անվանումներին.

- | | |
|------------------|------------------|
| 1. Դավիթ Անհողին | ա. Հեթումյաններ |
| 2. Լևոն Մեծագործ | բ. Արծրունիներ |
| 3. Սենեբերիմ | գ. Ռուբինյաններ |
| 4. Վարազդատ | դ. Արշակունիներ |
| 5. Լևոն III | ե. Բագրատունիներ |
| | զ. Նղրեցիներ |

- 1) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-դ, 5-ա
- 2) 1-ե, 2-ա, 3-բ, 4-դ, 5-գ
- 3) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-գ, 5-բ
- 4) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-բ, 5-զ

27

Ի՞նչ տարածքներ էր զբաղեցնում հնդեվրոպական նախահայրենիքը.

- 1) Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի արևելյան, Փոքր Ասիայի հյուսիսային, Իրանական սարահարթի հարավային շրջանները
- 2) Հայկական լեռնաշխարհը, Փոքր Ասիայի արևելյան, Միջագետքի հյուսիսային և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևելյան շրջանները
- 3) Հայկական լեռնաշխարհը, Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան, Փոքր Ասիայի արևմտյան, Միջագետքի հյուսիսային շրջանները
- 4) Հայկական լեռնաշխարհը, Փոքր Ասիայի արևելյան, Միջագետքի հյուսիսային և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները

28

Ե՞րբ է տեղի ունեցել Արածանիի ճակատամարտը.

- 1) Ք. ա. 66 թ.
- 2) Ք. ա. 67 թ.
- 3) Ք. ա. 68 թ.
- 4) Ք. ա. 69 թ.

29

Ե՞րբ է Նադիրը Ղարաբաղի բեկլարբեկությունը բաժանել երկու մասի՝ Գանձակի խանությունից անջատելով Արցախը.

- 1) 1730 թ.
- 2) 1747 թ.
- 3) 1736 թ.
- 4) 1735 թ.

30 Ո՞ր գավառը չէր մտնում ռուս-թուրքական 1877–1878 թթ. պատերազմից հետո ձևավորված Կարսի մարզի մեջ.

- 1) Օլթի
- 2) Կադզվան
- 3) Ալաշկերտ
- 4) Կարս

31 1921 թ. քանի՞ տոկոս էին կազմում հայերը Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության մեջ.

- 1) 85
- 2) 95
- 3) 97
- 4) 80

32 Ո՞ւմ է դիմել Անի քաղաքի բնակչությունը հետևյալ կոչով.

«Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:

- 1) Սմբատ սպարապետին
- 2) Սարգիս Զաքարյանին
- 3) Աշոտ սպարապետին
- 4) Վահրամ Պահլավունուն

33 Ո՞վ է հետևյալ խոսքերի հեղինակը.

«Ամեն ոք իր մասին է մտածում: Իր երկրի սահմաններից այն կողմ էթե նայող կա, նայում է միայն հանուն իր շահերի: Ոչ ոք ոչ մի մարդ չի ուղարկի տաճկական ճակատ՝ տուն գնացող ռուսներին փոխարինելու համար... մենակ ենք և պետք է ապավինենք միայն մեր ուժերին՝ թե՛ ճակատը պաշտպանելու և թե՛ երկրի ներսում կարգ հաստատելու համար»:

- 1) Արամ Մանուկյանը
- 2) Մովսես Միլիկյանը
- 3) Ռուբեն Տեր-Մինասյանը
- 4) Դրոն

34 Ռուսաստանում 1917 թ. հոկտեմբերի 25–ին ստեղծված նոր կառավարությունը կոչվել է՝

- 1) Ռազմահեղափոխական կոմիտե
- 2) Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ
- 3) Ժամանակավոր կառավարություն
- 4) Սահմանադիր կոմիտե

35 Թվարկվածներից որո՞նք են Երկրորդ աշխարհամարտից հետո սկսված հայերի գանգվածային հայրենադարձության պատճառները.

- ա. ԽՍՀՄ հեղինակության աճը
- բ. սառը պատերազմի իրողությունը
- գ. հայկական գաղթօջախներում Հայ դատի համար պայքարի պայմանների բացակայությունը
- դ. ԽՍՀՄ ղեկավարության հայանպաստ դիրքորոշումը
- ե. Թուրքիայի անդամակցելը ՆԱՏՕ–ին

- 1) բ, դ
- 2) բ, ե
- 3) ա, դ
- 4) ա, գ

36 Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունները դասավորել ըստ դրանց անկման ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Վանանդի (Կարսի) թագավորություն
- բ. Տաշիր–Չորագետի կամ Լոռու թագավորություն
- գ. Վասպուրականի թագավորություն
- դ. Սյունիքի թագավորություն

- 1) գ, ա, դ, բ
- 2) գ, ա, բ, դ
- 3) ա, գ, բ, դ
- 4) ա, գ, դ, բ

37 XIX դարի ռուս–պարսկական երկրորդ պատերազմի իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Թավրիզի գրավումը
- բ. Շուշիի պաշարման սկիզբը
- գ. Երևանի բերդի գրավումը
- դ. Շամքորի ճակատամարտը

- 1) դ, գ, ա, բ
- 2) բ, դ, ա, գ
- 3) դ, բ, ա, գ
- 4) բ, դ, գ, ա

38

Հայկական լեռնաշխարհի լեռնագագաթները համապատասխանեցնել իրենց բարձրություններին.

1. Արագած	ա. 4434 մ
2. Միս	բ. 3906 մ
3. Միփան	գ. 5165 մ
4. Կապուտջուղ	դ. 4096 մ
	ե. 3925 մ

- 1) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-դ
- 3) 1-դ, 2-ե, 3-գ, 4-բ
- 4) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-ե

39

Ընտրել ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր:
- 2) «Մահմանապահ կուսակալ»-ը Վանի թագավորության արձանագրություններում հիշատակված մի շարք գործակալությունների անվանումներից է:
- 3) Արարատյան կամ Վանի համահայկական պետության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «գործակալներ»:
- 4) Վանի թագավորության առանձին նահանգների կառավարիչները կոչվում էին սատրապներ:
- 5) «Արքունի հացատար»-ը Վանի թագավորության արձանագրություններում հիշատակված մի շարք գործակալությունների անվանումներից է:

40

Թվարկվածներից որո՞նք Բագրատունիների գլխավորությամբ Հայաստանի անկախության վերականգնման համար արտաքին նախադրյալ չեն հանդիսացել.

- 1) Արաբական խալիֆայության ներքաղաքական իրավիճակը կայուն չէր, մեծ ծավալ էին ստացել ժողովրդական ազատագրական ընդվզումները և գահակալական կռիվները:
- 2) Արաբական խալիֆայության ծանր դրությունից օգտվում էր նրա դարավոր հակառակորդ Պարսկաստանը, որն ամեն կերպ աջակցում էր խալիֆայությունից առանձնանալ ձգտող կենտրոնախույս ուժերին:
- 3) Առանձին երկրների արաբ ամիրաները տեղերում բավականին ամրապնդել էին իրենց իշխանությունը և ձգտում էին անջատվելու խալիֆայությունից:
- 4) Արևելքում խալիֆայությունը կործանիչ պարտություն էր կրել Ռուսիայից, և խալիֆայությունը հարկադրված էր դիմելու զիջումների քաղաքականության:
- 5) Գերագանցապետ վարձկաններից կազմված արաբական բանակը միշտ չէ, որ ենթարկվում էր խալիֆներին և երբեմն անհնազանդություն էր ցուցաբերում:

41 **Բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.**

- 1) Աղաբաբյան դպրոցը հատկապես լայն ճանաչում է ձեռք բերել Սերովբե Վիչենյանի տեսուչ եղած ժամանակ:
- 2) Միհրան Ղասաբյանի ռենտգենաբանությանը նվիրված աշխատություններն այսօր էլ որպես դասագիրք օգտագործվում են ԱՄՆ–ի բժշկական ինստիտուտներում:
- 3) Արմեն Տիգրանյանի «Անուշ» օպերան բեմադրվել է 1902 թ. Երևանում:
- 4) Տիգրան Չուխաճյանը հայ օպերային արվեստի հիմնադիրն է:
- 5) Վիեննայում լույս տեսած Հ. Գաթրըճյանի «Տիեզերական պատմություն» երկհատորյակը հայերենով գրված համաշխարհային պատմության առաջին ձեռնարկն էր:

42 **Թվարկվածներից ո՞րն է խախտում պայմանագրերի տրված շարքի՝ ստորագրման ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Գյուլիստանի պայմանագրի կնքումը
- 2) Թուրքմենչայի պայմանագրի կնքումը
- 3) Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի կնքումը
- 4) Մոսկվայի պայմանագրի կնքումը
- 5) Կարսի պայմանագրի կնքումը
- 6) Սևրի պայմանագրի կնքումը

43 **Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**

- 1) Գառնիի ամրոցի կառուցումը
- 2) Վաղարշ II–ի և հռոմեական կայսր Սևերոսի միջև հաշտության կնքումը
- 3) Ոսիսայի ճակատամարտը
- 4) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը
- 5) հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը

--	--	--	--	--

44 **Կատարել համապատասխանեցում.**

- Ա. Երվանդ Քոչար
- Բ. Արուս Ոսկանյան
- Գ. Մինաս Ավետիսյան
- Դ. Շարա Տալյան
- Ե. Լևոն Քալանթարյան

- 1) դերասան
- 2) երգիչ
- 3) գեղանկարիչ
- 4) կոմպոզիտոր
- 5) քանդակագործ
- 6) ռեժիսոր

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

45 **Վարդանանց պատերազմին վերաբերող ստորև տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:**

- 45.1 Ավարայրի ճակատամարտում հայերի և պարսիկների զորքերի թիվը հավասար էր:
- 45.2 Ավարայրի ճակատամարտում Վարդան Մամիկոնյանը վերցրել էր երկրորդ գնդի հրամանատարությունը:
- 45.3 Հայ նախարարները Հազկերտ II-ի պահանջով Տիգրան ժամանեցին 450 թ. ապրիլին:
- 45.4 Պարսից արքան իր մոտ պատանդ պահեց Աղձնիքի բդեշխ Վազգենին և Վասակ Սյունու երկու որդիներին՝ Բաբելին ու Ատրներսեհին:
- 45.5 Հռոմից օգնություն չստանալով՝ Վասակ Սյունին ծրագրել էր հաշտվել պարսից արքունիքի հետ:
- 45.6 Ղևոնդ երեցը Ավարայրի ճակատամարտի նախօրեին մկրտեց մինչ այդ չմկրտված զինվորներին:

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. ԽՍՀՄ–ում առաջնահերթ կարգով թեթև արդյունաբերական և սննդի ձեռնարկությունների ստեղծման քաղաքականությունը կոչվեց արդյունաբերացում:
- բ. 1920–ական թթ. վերջերից ԽՍՀՄ գյուղատնտեսության ոլորտում իրականացված քաղաքականությունը հայտնի է կոլեկտիվացում անունով:
- գ. Գյուղի կոլեկտիվացման ընթացքում իրենց աշխատանքի շնորհիվ կայուն տնտեսություն ստեղծած խավը հայտնի էր կուլակ անվանումով:
- դ. 1920–ական թթ. ստեղծված գյուղացիական միացյալ տնտեսությունների ձևերից էին սովխոզները, արտելները, կոմունաները:
- ե. Գյուղացիության մեծամասնությունը կազմող միջակ գյուղացուն ունեզրկման, ընտանիքով գյուղից վտարման քաղաքականությունը կոչվեց կուլակաթափություն:
- զ. Ալեքսանդրապոլում 1920 թ. բոլշևիկների ստեղծած ապստամբության ղեկավար մարմինը կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե (ՌՀԿ):
- է. 1923 թ. նոյեմբերին Երևանում գումարված այն համաժողովը, որտեղ հնչակյանները հանդես եկան իրենց լուծարման մասին հայտարարությամբ, կոչվեց ինքնավերացման համագումար:

- 1) ա, գ, զ
- 2) բ, դ, զ
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, ե, է

47

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Արևմտահայության կյանքը կազմակերպող օրենսդիր մարմինը, ըստ Ազգային սահմանադրության, կոչվում էր Ազգային ժողով:
- բ. Օսմանյան կայսրությունում գտնվող Անտիոքի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ծագած վեճը հայտնի է «Արևելյան հարց» անունով:
- գ. Ռուսաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական մեծ միավորը կոչվում էր Կովկասի փոխարքայություն:
- դ. 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմի արդյունքում միջազգային հարաբերությունների կիզակետում հայտնված հիմնախնդիրը հայտնի է Հայկական հարց անունով:
- ե. Հովսեփ Արղությանի ղեկավարած մարմինը կոչվում էր Կ. Պոլսի Ազգային բյուրոյի օրենսդիր կոմիտե:
- զ. Կովկասյան ճակատում գեներալ Միխայիլ Լոռիս–Մելիքովի գլխավորությամբ կռվող ռուսական զորամիավորումը կոչվում էր Կովկասյան կորպուս:
- է. 1844 թ. ստեղծված և Երևան, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Ալեքսանդրապոլ ու Օրդուբադ գավառներն ընդգրկող վարչական միավորը կոչվում էր Երևանի նահանգ:

- 1) բ, ե, է
- 2) բ, դ, է
- 3) գ, դ, զ
- 4) ա, գ, է

48

Ընտրել երեք պատճառ, որոնք նպաստեցին Հուստինիանոս I կայսեր օրոք Արևմտյան Հայաստանում հայ նախարարների իշխանության թուլացմանը.

- ա. հայերի հակահռոմեական հաճախակի ելույթները
- բ. ժառանգության իրավունքի մասին հատուկ օրենքի ընդունումը
- գ. հայ նախարարների միջև փոխադարձ թշնամանքը
- դ. կառավարման հանձնումը բյուզանդական զինվորական պաշտոնյաներին
- ե. նոր վարչական բաժանումները
- զ. հաճախ կրկնվող պարսկա-բյուզանդական պատերազմները
- է. Հուստինիանոսի կողմից նոր աշխարհագիր անցկացնելը

- 1) բ, ե, է
- 2) ա, գ, է
- 3) բ, դ, է
- 4) ա, գ, է

49

Թվարկվածներից որո՞նք են Մծբինի 298 թ. պայմանագրի հետևանքներ.

- ա. Բյուզանդիան հաստատվեց Վիրքում և Պոնտոսում:
- բ. Փոքր Հայքը վերադարձվեց Հայաստանին:
- գ. Տրդատ III-ը վերջնականապես ճանաչվեց Մեծ Հայքի թագավոր:
- դ. Տրդատ III-ը սկսեց զբաղվել երկրի հզորացմամբ և շինարարությամբ:
- ե. Ներսեհը ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը:
- զ. Պարսից արքա Շապուհ II-ը ճանաչեց Մեծ Հայքի անկախությունը:
- է. Հայաստանը թոթափեց Աքեմենյանների գերիշխանությունը:

- 1) ա, բ, է
- 2) գ, դ, է
- 3) դ, է, գ
- 4) ա, գ, գ

50

Իրադարձությունները դասավորել ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Ակոռիի ճակատամարտը
- բ. Խոսրով IV-ի՝ երկրորդ անգամ Մեծ Հայքի թագավոր դառնալը
- գ. հայոց այբուբենի ստեղծումը
- դ. Արշակունյաց թագավորության անկումը
- ե. Խաղխաղի ճակատամարտը
- զ. Արտաշատի ժողովը Հովսեփ Ա Վայոցձորցի կաթողիկոսի գլխավորությամբ
- է. Արշակավան քաղաքի կառուցումը

- 1) է, գ, բ, դ, գ, է, ա
- 2) է, բ, գ, ա, դ, գ, է
- 3) է, բ, գ, դ, գ, է, ա
- 4) բ, է, դ, գ, գ, ա, է

51 XVII դ. երկրորդ կեսի և XVIII դ. սկզբների իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Անգեղակոթի գաղտնի խորհրդակցությունը
- բ. Մեղրիի ճակատամարտը
- գ. Հալիձորի ճակատամարտը
- դ. թուրքական բանակի ներխուժումն Արարատյան դաշտ
- ե. Հակոբ Ջուղայեցու գլխավորությամբ գաղտնի ժողովի գումարումն Էջմիածնում
- զ. Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքի սկիզբը
- է. Մխիթար սպարապետի մահը
- ը. Ավան հարյուրապետի գլխավորությամբ պատվիրակության մեկնումը ռուսական բանակ՝ օգնական զորք ստանալու նպատակով
- թ. Երևանի պաշտպանությունը թուրքական զորքերից
- ժ. թուրքական զորքերի ներխուժումը Վարանդա գավառ

- 1) ա, ե, բ, գ, դ, զ, ը, թ, ժ, է
- 2) ե, ա, գ, ժ, թ, դ, զ, բ, է, ը
- 3) ա, գ, դ, բ, գ, է, ը, թ, է, ժ
- 4) ե, ա, գ, դ, թ, ժ, գ, բ, ը, է

52 Արտաշեսյան տիրակալների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- | | |
|-----------------------|-----------------|
| ա. Արտավազդ II | գ. Արտավազդ III |
| բ. Տիգրան IV և Էրատոռ | է. Տիգրան II |
| գ. Արտաշես II | ը. Տիգրան IV |
| դ. Տիգրան I | թ. Արտավազդ I |
| ե. Արտաշես I | ժ. Տիգրան III |

- 1) ե, դ, թ, ա, է, գ, ժ, ը, բ, գ
- 2) թ, ե, դ, է, ա, ժ, գ, ը, բ, գ
- 3) թ, ե, դ, է, գ, ա, ը, գ, ժ, բ
- 4) ե, թ, դ, է, ա, գ, ժ, ը, գ, բ

53

Գահակալման տարիները համապատասխանեցնել Բագրատունի արքաների անուններին.

1. Աշոտ III	ա. 1020–1041 թթ.
2. Գագիկ II	բ. 928–953 թթ.
3. Հովհաննես–Սմբատ	գ. 990–1020 թթ.
4. Սմբատ II	դ. 914–928 թթ.
5. Աբաս	ե. 953–977 թթ.
6. Գագիկ I	զ. 1042–1045 թթ. է. 977–990 թթ.

- 1) 1–ե, 2–ա, 3–գ, 4–գ, 5–դ, 6–բ
- 2) 1–ե, 2–գ, 3–ա, 4–ե, 5–բ, 6–գ
- 3) 1–ե, 2–գ, 3–ա, 4–ե, 5–բ, 6–դ
- 4) 1–բ, 2–գ, 3–ա, 4–ե, 5–ե, 6–գ

54

VIII դ. հակաարաբական առաջին ապստամբությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Ապստամբությունն ընդգրկել էր Երևանը, Վանանդը, Վասպուրականը:
- բ. Վարդանակերտի մոտ արաբները չկարողացան դիմադրել և սկսեցին խուճապահար անցնել Եփրատը:
- գ. Ռշտունիք գավառի Ակոռի գյուղի մոտ ապստամբները Վասպուրականի Սմբատ իշխանի գլխավորությամբ ջախջախեցին թշնամուն:
- դ. Արաբները հայ նախարարներին և հոգևորականներին ողջակիզեցին Դվինի եկեղեցում:
- ե. Վարդանակերտի մոտ պարտված արաբները փախուստի դիմեցին, Երասխի սառույցը ջարդվեց, և նրանցից շատերը խեղդվեցին:
- զ. Հայոց իշխան Սմբատ Բագրատունու 12 000–անոց այրուձին գտնվում էր Արձնի գյուղի մոտ, երբ արաբական 5000–անոց ջոկատը հասավ նրանց:
- է. Վանանդ գավառում Կամսարական իշխանի հեծյալ գունդը ջախջախեց արաբների մի մեծ զորամաս:

- 1) ա, ե, է
- 2) բ, գ, դ
- 3) ե, գ, է
- 4) բ, գ, է

55

Թվարկվածներից որո՞նք են առնչվում 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությանը.

- ա. Ռուսական կայսրության տարածքում ստեղծվում էր հայկական հոգևոր 8 թեմ:
- բ. Հայոց եկեղեցին զբաղվելու էր միայն դպրոցի, ծեսերի և այլ հարցերով:
- գ. Հայոց եկեղեցու տնօրինության տակ մնում էին բացառապես թեմական դպրոցները:
- դ. Հայությանը տալիս էր հոգևոր-մշակութային որոշ ինքնավարություն:
- ե. Հայոց եկեղեցու տնօրինմանն էին թողնվում միայն այն հողերը, որոնց վրա կառուցվելու էին վանքեր և եկեղեցիներ:
- զ. Հայ ժողովուրդը ձեռք էր բերում կրոնական ինքնուրույն համայնքի կարգավիճակ:
- է. Սահմանվում էին Հայոց եկեղեցու իրավասությունները պետական գործերում:

- 1) ա, գ, է
- 2) դ, գ, է
- 3) բ, դ, գ
- 4) բ, գ, է

56

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Ք. ա. VII դարի առաջին կեսին Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում վերականգնված Հայկազունների իշխանությունը համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրների Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:
- բ. Ք. ա. 609 թ. Վանն արդեն Պարսիք նահապետի իշխանության տակ էր:
- գ. Տիգրան Երվանդյանին հաջորդել է նրա որդի Վրույրը:
- դ. Հայերի ապստամբությունը ճնշելու համար Դարեհ I-ը ուղարկել է պարսիկ զորավար Վեհմիհրշապուհին:
- ե. Ըստ Պատմահոր հաղորդման՝ Պարսիք նահապետը միավորել է Սևանա լճից մինչև Տիգրիս ընկած ողջ տարածքը:
- զ. Տիգրան Երվանդյանը մտերիմ հարաբերություններ ուներ պարսից արքա Կյուրոս Կրտսերի հետ:
- է. Ք. ա. 580-570-ական թթ. նշանավոր դարձած Երվանդ I Սակավակյացի անունով նոր արքայատոհմը կոչվել է Երվանդական, Երվանդյան կամ Երվանդունի:

- 1) ա, գ, է
- 2) բ, դ, է
- 3) ա, բ, է
- 4) գ, դ, գ

57 Կատարել համապատասխանեցում.

Հիմնադիր արքա

Քաղաք

- | | |
|-------------------|--------------|
| 1. Սարղուրի I | ա. Ջարիշատ |
| 2. Արգիշտի I | բ. Մծուրք |
| 3. Արտաշես I | գ. Տուշպա |
| 4. Շամ Երվանդական | դ. Բագարան |
| 5. Սանատրուկ | ե. Էրեբունի |
| 6. Երվանդ Վերջին | զ. Սամոսատ |
| | է. Արշամաշատ |

- 1) 1-գ, 2-ե, 3-բ, 4-է, 5-զ, 6-դ
- 2) 1-զ, 2-ե, 3-ա, 4-զ, 5-բ, 6-դ
- 3) 1-զ, 2-ե, 3-ա, 4-դ, 5-բ, 6-զ
- 4) 1-ե, 2-զ, 3-բ, 4-զ, 5-է, 6-ա

58 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Վրաստանում թագաժառանգի խնամակալության պաշտոնը կոչվում էր մարդպետություն:
- 2) Պատմական Արցախ աշխարհում XI դ. ձևավորված մահմեդական իշխանությունը հայտնի է Գանձակի աթաբեկություն անունով:
- 3) Վրաց արքունիքում սպարապետին կոչում էին ամիրսպասալար:
- 4) Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմինը կոչվում էր արքունիք:
- 5) Հայաստանում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով ստացած զինվորական աստիճանը կոչվում էր մարաջախտ:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետի անմիջական տեղակալը կոչվում էր սպասալար:
- 7) Կիլիկիայում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով ստացած զինվորական աստիճանը կոչվում էր ասպետ:

59 Ընտրել ճիշտ պատասխանները.
Հայաստանի քրմապետը համարվում էր նաև՝

- 1) թագավորական գանձարանի պատասխանատու
- 2) պետական-հասարակական աշխատանքների վերահսկիչ
- 3) թագաժառանգների դաստիարակ
- 4) մեծ դատավոր
- 5) արքայի գլխավոր խորհրդական
- 6) գորքերի գլխավոր հրամանատարի տեղակալ
- 7) հոգևոր գերագույն առաջնորդ

60

Գտնել ճիշտ պատասխանները.

Նէպի ձախողման և այդ քաղաքականությունից հրաժարվելու պատճառներից էին՝

- 1) հացամթերումների բնագավառում 1927–1928 թթ. առաջացած դժվարությունները
- 2) ձեռնարկությունների տնտեսական ինքնուրույնության ավելացումը
- 3) անցումը կառավարման ժողովրդավարական եղանակին
- 4) ռազմական կոմունիզմի ժամանակների գործելակերպի վերականգնումը
- 5) գների ազատականացումը
- 6) ազգային հարցի լուծման անհրաժեշտությունը
- 7) պետության՝ տարեցտարի մեծացող միջամտությունը երկրի տնտեսական կյանքին

61

Թվարկվածներից որո՞նք են արևմտահայերի առաջին համագումարի արդյունքներ.

- 1) Ընտրվեց 15–հոգանոց գործադիր մարմին՝ Հայոց ազգային խորհուրդ:
- 2) Խորհրդի անդամներ դարձան Ա. Ահարոնյանը, Ն. Աղբալյանը, Դրոն և ուրիշներ:
- 3) Արևմտահայ ազգային խորհրդի նախագահ ընտրվեց Վահան Փափազյանը (Կոմս):
- 4) Ընտրվեց կենտրոնական ղեկավար մարմին՝ 15–հոգանոց Արևմտահայ ազգային խորհուրդ:
- 5) Արևմտահայ ազգային խորհրդի պատվավոր նախագահ ընտրվեց Անդրանիկը:
- 6) Կազմավորվեց հայկական զորք՝ ի դեմս Հայկական կորպուսի:
- 7) Վանի, Խնուսի և Էրզրումի մարզերում սկսեցին գործել Արևմտահայ ազգային խորհրդի տեղական կազմակերպությունները:
- 8) Արևմտահայ ազգային խորհրդի նախագահ ընտրվեց Ավետիս Ահարոնյանը, քարտուղար՝ Նիկոլ Աղբալյանը:

62

Բոլշևիկների Մայիսյան ապստամբությանն առնչվող պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Որոշվեց ընդառաջել ապստամբներին և բոլշևիկներին ներգրավել կառավարության մեջ:
- 2) Մայիսի 5–ին հրաժարական տվեց Ա. Խատիսյանի կառավարությունը:
- 3) Ա. Խատիսյանի կառավարությանը փոխարինեց Ս. Վրացյանի կառավարությունը, որը որդեգրեց մեղմ քաղաքականություն:
- 4) Ապստամբության հաղթանակի համար երկրում լուրջ նախադրյալներ չկային:
- 5) Կառավարության միջոցառումները չպաշտպանեցին հասարակական կազմակերպությունները և քաղաքական կուսակցությունները:
- 6) Հայոց եկեղեցին պաշտպանեց պետության շահերը:
- 7) Ընդունվեց օրենք արտակարգ դատարաններ կազմակերպելու մասին:
- 8) Սահմանվեցին իստագույն պատիժներ ապստամբության մասնակիցների նկատմամբ, սակայն մահապատիժ չկիրառվեց:

63

Ստորև թվարկված մշակութային նշանավոր գործիչներից ովքե՞ր են գիտամանկավարժական գործունեություն ծավալել Սանահինի և Հաղպատի վարդապետարաններում.

- 1) Հովհաննես Երզնկացի
- 2) Ներսես Մշեցի
- 3) Մխիթար Գոշ
- 4) Վարդան Արևելցի
- 5) Ներսես Լամբրոնացի
- 6) Դավիթ Ալավկատրդի
- 7) Անանիա Նարեկացի

64

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- 1) Աբդուլ Համիդ II–ը Բեռլինի վեհաժողովի 61–րդ հոդվածի պահանջները կատարելով էր փորձում լուծել Հայկական հարցը:
- 2) Հրայր Դժոխքը հեղինակել է հայդուկային պայքարի իսկական դասագիրք՝ «Մարտական հրահանգներ» հայտնի կանոնագիրքը:
- 3) Ֆիդայական շարժման հանդես գալն Արևմտյան Հայաստանում հայ ժողովրդի քաղաքական և տնտեսական ծանր ու օրհասական վիճակի հետևանք էր, այսինքն՝ ուներ իրական պատճառներ:
- 4) Առաջին հայդուկները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես քրդեր և հանդես եկել «չելլոներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատների կազմում:
- 5) 1890–ական թթ. կեսերին հայդուկապետերի մեծ մասն արդեն հնչակյան էր, իսկ միավորված ջոկատները գլխավորապես գործում էին Հնչակյան կուսակցության հովանու ներքո:
- 6) Արաբոն սկզբում հանդես է եկել իբրև անհատ վրիժառու և 1885 թ. «որպես քուրդ» զինված հարձակումներ գործել թուրքական հարկահավաքների վրա:
- 7) Աղբյուր Մերոբը զգալի աշխատանք է տարել հայ–քրդական և հայ–ասորական դաշինք ստեղծելու ուղղությամբ:

65

Առաջին աշխարհամարտի տարիների իրադարձություններից ո՞ր երկուսն են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Ուրֆայի հերոսամարտը
- 2) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի ստեղծումը
- 3) Էրզրումի գրավումը ռուսական զորքի կողմից
- 4) Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը
- 5) «Արևելյան լեգեոնի» ստեղծումը
- 6) ԱԺԴՀ-ի ստեղծումը
- 7) Արևմտահայերի առաջին համագումարը
- 8) Երզնկայում զինադադարի ստորագրումը

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տրդատի հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի նկատմամբ
- 2) Երվանդակերտ դաստակերտի կառուցումը
- 3) Հռոմում կայսերական վարչակարգի հիմնումը
- 4) հայ Արշակունիների թագավորական իշխանության ժառանգական դառնալը
- 5) մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամների հատումը
- 6) Տիգրանակերտ մայրաքաղաքի հիմնադրումը

--	--	--	--	--	--	--	--

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Օսմանյան պետության հիմնադրումը
- 2) Հայկական տպագրության հիմնադրումը
- 3) Սսի դառնալը Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք
- 4) Հայկական տպարանի հիմնումը Նոր Ջուղայում
- 5) Հին Ջուղայի 10 000 խաչքարերի ոչնչացումը
- 6) Ստեփանոս Սալմաստեցի կաթողիկոսի հրավիրած գաղտնի խորհրդակցությունը
- 7) Կասրե-Շիրինի պայմանագրի կնքումը

--	--	--	--	--	--	--	--

68 Ստեղծագործությունը համապատասխանեցնել հեղինակի անվանը.

- Ա. Անտոն Գարագաշյան
- Բ. Ստեփանոս Օրբելյան
- Գ. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյան
- Դ. Սերգեյ Գլինկա
- Ե. Նիկողայոս Ադոնց
- Զ. Ալեքսանդր Երիցյան

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	

- 1) «Հայ ժողովրդի պատմության տեսություն»
- 2) «Պատմություն Հայոց»
- 3) «Հայաստանը Հուսիսինիանոսի դարաշրջանում»
- 4) «Պատմություն նահանգին Միսական»
- 5) «Ազգապատում»
- 6) «Քննական պատմություն Հայոց»
- 7) «Ամենայն Հայոց կաթողիկոսությունը և Կովկասի հայք XIX դարում»

69 Հայ զինվորականների անունները համապատասխանեցնել նրանց կոչումներին կամ պարգևներին.

- Ա. Երկրորդ աշխարհամարտի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
- Բ. ավիացիայի մարշալ
- Գ. նավատորմի ծովակալ, ԽՍՀՄ հերոս
- Դ. ԽՍՀՄ կրկնակի հերոս
- Ե. Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
- Զ. լեգենդար հետախույզ, գեներալ-լեյտենանտ
- Է. Թամանյան դիվիզիայի հրամանատար

- 1) Հայկ Հովակիմյան
- 2) Լազր Չափչախյան
- 3) Սերգեյ Բուռնազյան
- 4) Իվան Իսակով
- 5) Նելսոն Ստեփանյան
- 6) Արմենակ Խանփերյանց (Սերգեյ Խուդյակով)
- 7) Կարապետ Միմոնյան
- 8) Նվեր Սաֆարյան

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

70.1 Աստվածաշնչի համաձայն՝ բոլոր ազգերն առաջացել են Նոյ նահապետի երեք որդիներից՝ Հաբեթից, Քամից և Սեմից:

70.2 «Արարատ» անվանումը «Ուրարտու» անվան ասորեստանյան տարբերակն է:

70.3 Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդազրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական:

70.4 Թորգոմա տունը եղել է Եփրատի միջին ավազանում և հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXV դարում:

70.5 «Նաիրի» երկրանունն առաջին անգամ հիշատակված է Ասորեստանի Սալմանասար II թագավորի կողմից Ք. ա. X դ. առաջին կեսին:

70.6 Ըստ վրացական ավանդության՝ Թորգամոսի ավագ որդի Հայոսից առաջացել են հայերը, Քարթլոսից՝ վրացիները, մյուս վեց որդիներից՝ կովկասյան այլ ժողովուրդներ: